

ΡΥΝΙΕΕΤΙΟΣ ΣΙΓΓΗΣ.

Συνέχεια καὶ Τέλος ἀπὸ Σελ. 145.

Ο ΡΥΝΙΕΕΤΙΟΣ ΣΙΓΓΗΣ ἔχει πολλὰς κλίσεις δαπανηρὰς, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μία μόνη, ἂν ἐθεραπεύετο, ἤθελεν ἀφανίσειν ὁποιοδήποτε, ἐκτὸς πλουσιωτάτου ἀνδρός. Δίδεται παραπολὺ εἰς τὸ κυνήγιον· ὑπεραγαπᾷ δὲ καὶ τὰς πολυτίμους πέτρας καὶ τοὺς εὐμόρφους ἵππους. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔμαθεν ὅτι εὕρισκετο ἵππος ὡραιότατος εἰς γειτονικὴν τινα ἐπαρχίαν, εἰς μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Καβούλ ἔτι ἀνυπότακτον εἰς ἑαυτόν. Ἀπεφάσισε ν' ἀποκτήσῃ τὸν ἵππον, καὶ ἀμέσως ἔστειλε κατασκόπους νὰ βεβαιωθῶσι περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, καὶ τοῦ μέρους ὅπου εὕρισκετο. Ἀφοῦ ταῦτα ἐξηκριβώθησαν, ἐστάλη μυριάς ἀνδρῶν διὰ ν' ἀρπάσῃ τὸ ζῶον· διεπέρασαν ἐπαρχίας πολλὰς, ἐδαπάνησαν πολὺ ἀργύριον, ἐμβῆκαν μαχόμενοι εἰς τὸ ἵπποστάσιον, καὶ δὲν ἔπκυσαν ἕως οὗ ἐκυρίευσαν τὸ ποδούμενον.

Ὁμοιοτρόπως ἀπέκτησε καὶ τὸν ὡραιότατον ἴσως ἀδάμαντα τοῦ κόσμου. Μικρὸς τις βασιλεὺς πλησιόχωρος ἐλέγετο κτήτωρ ἀδάμαντος, εἰς τὸν Μέγαν Μογόλον ποτὲ ἀνήκοντος, μεγαλητέρου δὲ καὶ καθαρωτέρου ὅλων τῶν ἐγνωσμένων. Τοῦτον ὁ Ῥυνιεέτιος Σίγγης ἐπιθυμήσας, προσεκάλεσε φιλικῶς τὸν ἡγεμόνα εἰς τὴν αὐλήν του· ἐλθόντα ἐκράτησεν αὐτόν, καὶ τοῦ ἀπήτησε τὸν ἀδάμαντα. Ὁ βασιλεὺς ἐπροσποιήθη μὲν ἀντίστασιν· ἀλλὰ μετὰ πολλὰς τέχνας παρέδωκε τὸ ζητούμενον. Ὑπερευχαριστήθη ὁ ἀρπαξὺς τύραννος, καὶ μετ' ὀλίγον ἔφερε λιθουργόν, νὰ δέσῃ τὴν πολυτίμον πέτραν· ἀλλὰ πόσον ἐκπεπληγμένος καὶ μανιώδης ἀπέμεινε, μαθὼν ὅτι ὁ νομιζόμενος οὗτος ἀδάμας ἦτο μόνον κρυστάλλου κομμάτιον! εὐθὺς διώρισε νὰ περικυκλωθῇ τὸ παλάτιον τοῦ ἡγεμόνος· οἱ στρατιῶται διήρπασαν αὐτὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Διὰ πολὺν καιρὸν ἦτο πάντῃ ματαία ἢ ἔρευνά των· τέλος, θεράπων τις, τὸ μυστικὸν τοῦ κυρίου αὐτοῦ πωλήσας, ἔδειξε τὸν ἀδάμαντα εἰς τὸ μέσον τῆς στάκτης κεκρυμμένον. Ἐκτοτε ὁ Ῥυνιεέτιος Σίγγης φορεῖ αὐτόν, δεδεμένον ἐπὶ χρυσοῦ ψελλίου, ὡς νίκης τρόπαιον. Εἰς ἐπισήμους ἡμέρας ἔχει περίξ τῆς κεφαλῆς κορωνίδα ἐκ πολλῶν ἄλλων ἀδαμάντων ἐκτάκτου μεγέθους καὶ ὡραιότητος. Λέγεται ὅτι αὐτοῦ οἱ πολυτίμοι λίθοι εἶναι ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντας ὅλους οἱ ἀκριβώτεροι καὶ ὡραιότεροι· καὶ τὰ πλούτη δὲ καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ παλατίου του, ἡ λαμπρότης τῶν ὁδοιπορικῶν αὐτοῦ σκευῶν καὶ ὅλων τῶν ἐπίπλων του, πιθανὸν νὰ ὑπερβαίνωσι πᾶν ὅ,τι περὶ Ἀσιανῶν ἡγεμόνων ἀκούομεν.

Ὁ Ῥυνιεέτιος Σίγγης δὲν ἐξεύρει κἂν νὰ ἀναγνώσῃ, οὐδ' αὐτὸς, οὐδ' οἱ υἱοὶ του. Μ' ὅλον τοῦτο, εἶναι ὁ ἀρχιδικαστὴς τοῦ βασιλείου, καὶ, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ στρατηγοῦ Ἀλλάρδ, κρίνει καὶ δικαίως καὶ ταχέως. Τὸ πολίτευμα εἶναι οὕτω πως διοργανισμένον· ἐκάστη κώμη ἔχει ἄρχοντα ἢ δικαστὴν, ἀποφασίζοντα περὶ τῶν μικροτέρων ζητημάτων· ὑποθέσεις ἀξιολογώτεραι θεω-

ροῦνται ὑπὸ κριτοῦ, ἡ δικαιοδοσία τοῦ ὁποίου εἶναι μᾶλλον τῆς τοῦ πρώτου ἐκτεταμένη. Ὁ ἀνώτερος τούτων ἀξιωματικὸς ὑπάρχει ὁ βασιλεὺς αὐτὸς, τὸν ὁποῖον εὐκόλως πλησιάζει ὁποιοσδήποτε, καὶ πᾶς ὁ θέλων δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἐνώπιον του. Εἰς τὴν πύλην τοῦ ἀνακτορίου τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος στέκουν φύλακες, ἀναγγέλλοντες τοὺς ἐρχομένους. Ἐὰν ὁ βασιλεὺς δὲν ἐμπορῇ νὰ τοὺς δεχθῇ, λέγει, "Ἐλθετε αὔριον." Τέκνον ἀνέστιον, ἡ ἀνθρωπος χωρὶς πόρον ζωῆς, δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ζήτημά του εἰς τὸν βασιλέα, καὶ πάντοτε ἀπολαμβάνει τὸ ποδούμενον, ἐὰν φανῇ ἄξιος τῆς βασιλικῆς μεγαλοδωρίας. Τοὺς διαφορομένους συμβιβάζει γενικῶς μὲ συνέσιν καὶ ἀγχίνουαν θάυμαστήν, καὶ σπανίως ἀπατᾶται εἰς τὰς κρίσεις του.

Κατὰ τοὺς ἐπιτοπίους νόμους ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου δὲν ἐπιβάλλεται ποτέ. Ἐνίοτε κόπτουσι τὴν ρίνα ἢ τὰ ὦτα τοῦ ἐγκληματίου, ἀλλ' οὐδέποτε τὴν κεφαλὴν. Συμβαίνει προσέτι νὰ κόπτωσι τὰς χεῖρας τοῦ κακούργου. Εἰς περιστάσεις σπουδαίας, καὶ ὅποτε ὁ ἐνοχὸς ἔπραξεν ἐκ νέου τὸ ἐγκλημα, διὰ τὸ ὁποῖον ἤδη ἄπαξ ἐπαιδεύθη, διακόπτεται ὁ τένων τοῦ Ἀχιλλεύς.* Ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ ἶδεν ἄθλιον τινὰ, ὅστις κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν ταύτην. Ἦτο ληστής, τοῦ ὁποίου εἶχαν ἤδη ἀποκοπῇ αἱ χεῖρες. Πλὴν καὶ οὕτω κεκολωμένος, ἐξηκολούθει ὄχι ὀλιγώτερον νὰ θεραπεύῃ κλίσις, ἀκαταμάχτην ἐντὸς αὐτοῦ. Εἰς τὴν δεξιάν του λόγχη ἦτο στερεὰ δεδεμένη, ὁ δὲ χαλινὸς τοῦ ἵππου εἰς τὴν ἀριστεράν· οὕτω περιεφέρετο εἰς τὰς λεωφόρους, ληστεύων σχεδὸν τόσον ἐπιτυχῶς, ὅσον ἀρχήτερα. Συνελήφθη τέλος, καὶ φερθεὶς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἐτιμωρήθη κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον. Κεκολωμένος νῦν διπλασίως, ἠναγκάσθη νὰ εὐχαριστηθῇ μὲ τὴν ἐτήσιον σύνταξιν, τὴν ὁποίαν χαρίζει ὁ Ῥυνιεέτιος Σίγγης εἰς ὅλους τοὺς δυστυχεῖς, ὅσους ἡ δικαιοσύνη κατέστησεν ἀνικάνους νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς ζωὴν ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλων ἰδρωτᾶς.

Ὁ Ῥυνιεέτιος Σίγγης δὲν κατήργησε τὴν φοβερὰν συνήθειαν τοῦ νὰ καίωνται αἱ γυναῖκες μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἰδίων των ἀνδρῶν. Ὁ Ῥυνιεέτιος Σίγγης εἶναι θάρραλέοτατος· ἀλλὰ δὲν ἔχει θάρρος ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν φρικώδη ταύτην τῶν ὑπηκόων του δεισιδαιμονίαν. Εἰς τὴν Λαχωρίαν καίονται αἱ γυναῖκες εἰς τὰς ἐπικηδεῖους πυράς τῶν ἰδίων συζύγων, ὡς ἦτον ἡ συνήθεια κατ' ὅλην τὴν Ἰνδιάν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἕως οὗ κατηργήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, πρὸς δόξαν αὐτῶν αἰδίων. Εἰς τὴν Λαχωρίαν αἱ γυναῖκες φιλοτιμοῦνται νὰ θυσιαζώνται τοιουτοτρόπως.

Ματαίως ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ ἐζήτησε νὰ καταργήσῃ τὴν συνήθειαν ταύτην. Ἀκούσας μίαν τῶν ἡμερῶν ὅτι ἡ χήρα ἐνὸς τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ εἶχεν ἀποφασιν νὰ κατ' ὁμοῦ μὲ τὸ λεῖψανον τοῦ ἀνδρός της, ἐκά-

* Τὸ νεῦρον, τὸ ὁποῖον συνδέει τὴν πτέρναν τοῦ ποδὸς μὲ τὴν κνήμην.

λεσεν αὐτήν, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ τῆς κλονήσῃ τὴν ἀπόφασιν· ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐφοβέρισεν ἀκολούθως ν' ἀντισταθῇ μ' ἐνοπλον δύναμιν εἰς τὴν πονηρὰν ταύτην καὶ ἀνόητον αὐτοκτονίαν. Τὴν ἐπαύριον ὅμως συνηθροίσθησαν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ πάντες συνάμα οἱ ἀξιωματικοὶ του, καὶ παρέστησαν εἰς αὐτὸν μὲ σταθερότητα, ἀλλὰ καὶ μὲ πολὺ σέβας, ὅτι κατ' ὅλα τὰ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀναφερόμενα ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τὸν ὑπακούωσιν· ἀλλ' ὅτι δὲν ἤθελαν ποτὲ δεχθῆν παρ' αὐτοῦ νόμον καὶ ἀπόφασιν εἰς πρᾶγμα τὴν συνείδησιν καὶ τὴν θρησκείαν ἀφορῶν. Εἰς τοῦτο φυσικὰ ἦτον ἀδύνατον ν' ἀντισταθῇ, καὶ ἡ χήρα ἐκάη.

Ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ παρενρέθη εἰς μίαν τῶν ἀπανθρώπων τούτων ὀλοκαυτώσεων. Τὸ θῦμα ἦτο νέα καὶ ὠραία γυνή. Ἐπλησίασε δὲ εἰς τὴν πυρὰν, ἀτάραχος τὸ φαινόμενον· ἀλλ' ἡ πρόσοψις αὐτῆς ἐδείκνυνε ὅτι ἐσωτερικῶς ὑπῆρχεν ἀγὼν μεταξύ τοῦ νομιζομένου καθήκοντος καὶ τοῦ φυσικοῦ αἰσθήματος τῆς φιλοζωίας. Ὁμίλησεν ὀλίγα λόγια, τὰ ὁποῖα προθύμως ἠκροάσθησαν οἱ περιεστῶτες, καὶ ὑπεδέχθησαν ὡς χρησμούς ἀλανεάστους, ὡς τὰ τελευταῖα ἔπη τῆς μάρτυρος! Ἦτο δὲ λαμπρῶς ἐνδεδυμένη, καὶ κατεσκεπασμένη ἀπὸ λίθους τιμαλφεῖς. Ἀναβᾶσα εἰς τὴν πυρὰν, ἐξηπλώθη ἐπ' αὐτῆς ἀναμέσον εἰς τὰς περιχαρεῖς κραυγὰς τῶν βοηθῶν, καὶ τὸν θόρυβον τρανοφώνων μουσικῶν ὀργάνων· ἀλλ' ἐν ἀπὸ τὰ τῆς πυρᾶς ξύλα, τυχὸν ὑψηλότερα τῶν ἄλλων, ἠνώχλει αὐτήν· ἐσηκώθη λοιπὸν, ἀφήρεσε τὸν ἐπεστρωμένον τάπητα, ἔβαλε τὸ ξύλον εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐξετάθη ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Στοῖβα ξύλων, τεθεῖσα ἐπάνω τῆς δυστυχούς, καὶ ἀπὸ ἑλαιον περιχυθεῖσα, ἀνεφλέχθη. Ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ ἐθεώρει τὸ φρικῶδες τοῦτο καὶ παράδοξον θέαμα ἐκ τῶν νώτων τοῦ ἰδίου του ἐλέφαντος. Ἰδε τὴν ταλαίπωρον γυναῖκα νὰ χαθῇ, χωρὶς οὔτε γρὺ νὰ τῆς φύγῃ. Οἱ θεαταὶ ἐφαίνοντο ὑπερευχαριστημένοι.

Ἄλλο δεισιδαίμονος σεβασμοῦ ἀντικείμενον εἰς τὴν χώραν ταύτην εἶναι οἱ Φακίραι· οἵτινες, μὲ σκοπὸν νὰ διατηρήσωσιν ἐπὶ ζωῆς παρακλητικὸν τάχα στάσιμον, δένουσι τοὺς βραχίονας εἰς τοὺς κλάδους δένδρου, καὶ μένουσι ἕξ μῆνας εἰς τοιαύτην θέσιν, ἕως οὗ τόσο σκληρύνονται καὶ ξηραίνονται οἱ μῦες, ὥστε δὲν ἐμποροῦν πλέον νὰ καταβιβάσωσι τοὺς βραχίονας. Οἱ τοιοῦτοι λογίζονται ἅγιοι, τιμῶνται δὲ καὶ τρέφονται ὑπὸ πάντων, ὥστε δὲν ἀργοῦν νὰ παχύνωσι. Τινὲς τῶν Φακιρῶν διαφυλάττουν τὴν χρῆσιν τῶν βραχιόνων, καὶ περιφέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ὅπλον τι, διὰ τοῦ ὁποίου γυμνῶν τοὺς ὁδοιπόρους. Ὁ Γάλλος περιηγητὴς Jacquemont (πολλὰς τῶν διηγήσεων τοῦ ὁποίου ἐπεβεβαίωσεν ὁ Ἀλλάρδ), πικρῶς παραπονεῖται περὶ τῶν Φακιρῶν τούτων, ὑπὸ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι κατ' ἐπανάληψιν ἐληστεύθη.

Παραδοξότατον εἶναι ὅτι ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ ἔκαμε τὸ στράτευμα τῆς Λαχωρίας σχεδὸν διόλου Γαλλικόν. Ἡ στολή, τὰ ὅπλα, αἱ στρατιωτικαὶ σχολαὶ, ἀκόμη δὲ

καὶ ἡ σημαία του, εἶναι σχεδὸν κατ' ἀκρίβειαν τὰ τῆς Γαλλίας ἐπὶ Ναπολέοντος. Ἔως καὶ οἱ προστακτικοὶ λόγοι δίδονται Γαλλιστί.*

Πᾶς νεοσύλλεκτος ἐμβαίνει ἐλευθέρως καὶ αὐτοθελήτως εἰς τὸ στράτευμα· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ λαὸς εἶναι φιλοπόλεμος, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὑποῦργημα τὸ κάλλιπτον ἀπάντων, οἱ νεοσύλλεκτοι πλεονάζουν. Εἰς ἄλλο τι δὲν δυσκολεύονται οἱ στρατολογούντες ἀξιωματικοί, εἰμὴ πότε καὶ πῶς ν' ἀποβάλλωσι τὰς εἰς αὐτοὺς γινόμενας πολυαρίθμους προσφοράς· ὥστε, ὅποταν ὁ βασιλεὺς τῆς Λαχωρίας ἐπιθυμῇ ν' αὐξήσῃ τὸν στρατὸν, ἔχει μόνον, ἐμποροῦμεν σχεδὸν νὰ εἰπώμεν, νὰ κροτήσῃ τὰς χεῖρας, ἢ νὰ κτυπήσῃ τὸν πόδα καταγῆς, καὶ ἰδοὺ τάγματα ἔτοιμα ἐξέρχονται εἰς τὸ στάδιον τῆς μάχης.

Τὸ σύστημα τῆς τροφοδοτήσεως τοῦ στρατοῦ εἶναι ἀπλούστατον· ἡ κυβέρνησις οὐδὲν ἐνέχεται. Οἱ στρατιῶται λαμβάνουν μισθὸν προσδιωρισμένον κατὰ μῆνα, μὲ τὸν ὁποῖον ἔχουν νὰ προβλέπωσι καὶ τροφήν δι' ἑαυτοὺς, καὶ προνομήν διὰ τοὺς ἵππους των. Ὅταν στρατεύωνται, ἀκολουθεῖ αὐτοὺς συνοδία πραγματευτῶν καὶ μεταπρατῶν παντὸς εἶδους, οἵτινες ὁδοιποροῦν μὲ ἰδίαν των δαπάνην, καὶ πωλοῦν διὰ ἰδίων αὐτῶν λογαριασμὸν, μηδὲν ὄντες ὑπεύθυνοι εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ στρατεύματος· οὗτοι ὅμως ὀφείλουσι νὰ διατηρῶσι τάξιν εἰς τὰς ἐμπορικὰς ταύτας συνοδίας. Οἱ ἑφιπποὶ στρατιῶται ἔχουν θεράποντας ὁμοίως ἐφιππούς, οἵτινες προβλέπουν τὴν τροφήν τῶν ζώων. Ἀξιοθαύμαστον εἶναι, λέγει ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ, νὰ βλέπῃ τις μὲ πόσῃν εὐκολίαν εἰς ὀλίγων ὥρων διάστημα εὐρίσκεται προβλεμμένος ἀπ' ὅλα τὰναγκαῖα στρατὸς φθάνων εἰς χώραν, παντὸς πόρου ἐνδεῆ, καὶ ὅπου δι' ἑλλειψιν ζωοτροφιῶν φαίνεται ὅτι ἔπρεπε νὰ χαθῇ πᾶν ὃν ἀνθρώπινον· τοῦτο δὲ ἱκανοποίησε τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλεῦς τῆς Λαχωρίας νὰ ἐπιχειρήσωσι τοιαύτας δυσκόλους ἐκστρατείας, καὶ νὰ ὀδεύσωσιν εἰς χώρας σχεδὸν πάντῃ ἀγνώστους εἰς τὸν γεωγράφον, χωρὶς ποτὲ νὰ δοκιμάσωσι τὰς ὑστερήσεις ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἀλλοχοῦ τόσον ὀλοτελῶς ἀφανίζουν τὴν στρατιωτικὴν εὐταξίαν.

Ἡ μόνη οὐσιώδης διαφορὰ μεταξύ τῆς στολῆς τῶν στρατευμάτων τοῦ Πρυνετιῦ Σίγγου καὶ τῆς τῶν Γαλλικῶν εἶναι ὅτι ἐκεῖνοι φοροῦν ἀκόμη τὸν κεφαλοδέτην, τὰς μακρὰς αὐτῶν τρίχας ἔχοντες μετ' αὐτοῦ συμπλεγμέναις. Οἱ ἄνδρες σεμνύνονται διὰ τὴν κόμην των, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς δεῖγμα ῥώμης καὶ δυνάμεως. Σέβονται δὲ πολὺ καὶ τὴν γενειάδα· χωρὶς αὐτὴν δὲν

* Ὁ Jacquemont ἐπεσκέφθη τὸν στρατηγὸν Ἀλλάρδ εἰς τὴν Λαχωρίαν. Οὗτος ἐφιλοξένησε τὸν περιηγητὴν πολυτελέστατα. Ἐξαιρέτως ἀναφέρει ὁ Jacquemont ὅσοῃν ἐκπλήξιν καὶ χαρὰν μίαν τῶν ἡμερῶν ἐδοκίμασεν, ἐν συνεγεγμᾶτιζε μετὰ τοῦ ξενοδόχου του, ἰδὼν τάγμα ὡς Γαλλικὸν φαινόμενον, τὸ ὅποιον περιεκύκλωσε τὸ ἀριστηγῆριον αὐτῶν, καὶ ἐξετέλεσε διαφόρους ἐλιγμούς, Γαλλιστί λαμβάνον τὰς προσταγὰς ὑπὸ τῶν ἐντοπιῶν ἀξιωματικῶν τῆς Λαχωρίας.

λογίζεται τις ἀνὴρ καὶ τῶν νέων καὶ τῶν γερόντων πρέπει νὰ καταβαίνει ἢ κατάμαυρος ἢ κατάλευκος γενεῖας ἐπὶ τοῦ στήθους. Ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ ἔχει μακρὸν πώγωνα, τὸν ὁποῖον εἰς Γαλλίαν εὐρισκόμενος ἔστρεφεν ὀπισθεν τῶν ὠτων αὐτοῦ, ἐνῶ ἔτρωγε.

Ἡ μονομαχία ἀγνοεῖται εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Ῥυνιετίου Σίγγου· ἔχουν ὁμῶς οἱ στρατιῶται ἄλλην μέθοδον τοῦ συμβιβάζεσθαι ὄχι ὀλιγώτερον κτηνώδη, τοὺς γρόνθους αὐτῶν.

Μετὰ ὀλιγόμηνον διατριβὴν εἰς Γαλλίαν, ἐξεκίνησεν ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Λαχωρίαν, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὴν σύζυγον, καὶ ἀφήσας τὰ τέκνα νὰ ἀνατραφῶσιν εἰς τὴν πατρίδα του.*

ΠΕΡΙ ΑΣΤΕΙΟΤΗΤΟΣ.

Ὁ Ἀστεῖος, καθὼς ἀκόμη σήμερον τὸν ὀνομάζομεν, εἶχεν εἰς τοὺς παλαιούς κοινότερον ὄνομα τὸν Εὐτράπελον· καὶ τὴν ἀπὸ ἡμᾶς λεγομένην Ἀστειότητα ὠνόμαζαν ἐκεῖνοι Εὐτραπελίαν. Τοῦτο σημαίνει καὶ ὑποθέτει Εὐτροπίαν, ἥγουν καλοτροπίαν, καλοηθίαν· καθὼς ἡ ἀστειότης†, διάθεσιν ψυχῆς ἀνθρώπου, γεννημένου καὶ θραμμένου εἰς Ἀστὺ, ἥγουν εἰς πόλιν, ὅπου τὰ ἦθη ὑποθέτονται κομψότερα καὶ ἡμερώτερα παρὰ τῶν χωρικῶν, τῶν γεννημένων δηλαδὴ εἰς τὰ χωρία.

Ἡ διάθεσις αὕτη στέκει εἰς τὸ νὰ λέγῃ τις κατ' ἄλλων, καὶ ν' ἀκούῃ ἀπ' ἄλλους, σκώμματα καὶ περιπαίσματα εὐφυῆ, ἐκφρασμένα μὲ τοιαύτην χάριν, ὥστε νὰ κινῶσιν εἰς γέλωτα, χωρὶς νὰ λυπῶσιν ἢ νὰ ταρασσῶσιν τὸν ἀκούοντα. Ἡ φυσικὴ αὕτη ἀρετὴ, διὰ νὰ ἦναι ἀληθῶς τοιαύτη, πρέπει, καθὼς καὶ αἱ ἡθικαὶ ἀρεταί, νὰ στέκῃ εἰς τὴν μεσότητα. Τὰ ἄκρα τῆς εἶναι, καθ' ὑπερβολὴν, ἡ Βωμολοχία, κατ' ἔλλειψιν, ἡ Ἀγροικία. Ὁ βωμολόχος λέγει καὶ ἀκούει τοιαῦτα γελοῖα, ὅποια λυποῦσι πλὴν παρὰ εὐφραίνουσι τὸν ἀκούοντα· ἐξεναντίας, ὁ ἀγροικὸς οὔτε λέγει, οὔτε ν' ἀκούσῃ ἀπ' ἄλλους ὑποφέρει τίποτε γελοῖον.

Ὁ βωμολόχος καὶ ὁ ἀγροικὸς ὑποδέχονται ἀνθρώπων, ἢ παντάπασιν ἀπαιδευτον, ἢ κακὰ παιδευμένον. Ὁ πρῶτος, μὴν ἔχων ἄλλον σκοπὸν παρὰ νὰ κινήσῃ γέλωτα, ὀλίγον φροντίζει, ἂν τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων θέλει νὰ τὸν κινήσῃ, ἦναι αἰσχρὰ, ἢ τίμια. Ταύτης τῆς τάξεως γίνονται ὅσοι, διὰ ν' ἀπολαύσωσιν ἡδονάς, ἀξίας, ἢ τιμὰς, ὑποφέρουν νὰ κολακεύωσι καὶ αὐτοὺς

* Εἰδήσεις πρόσφατοι ἀπὸ τῆς Ἰνδίας γνωστοποιοῦν τὸν θάνατον τοῦ Ῥυνιετίου Σίγγου· πρὸ αὐτοῦ εἶχεν ἀποβῆσιν καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀλλάρδ.

† Τὴν αὐτὴν μεταφορὰν ἐφύλαξε καὶ ἡ κοινὴ γλῶσσα. Ἀπὸ τὴν χώραν, τὴν σημαίνουσαν τὸ ἀστὺ, ἢ τὴν πόλιν, ἐσχημάτισε τὸ χωράτιον ἢ χωράτευμα, (ἀστειότητα), τὸ χωρατεύω (ἀστεύομαι), καὶ τὸ χωρατευτής, ἢ γραικοτουρκοχυδαῖως, χωραταντής (ἀστεῖος).

τῶν τοὺς ἐχθρούς· ἀνθρωπίσκοι, τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς προμαντεύει μέλλουσιν ἀπώλειαν τῆς δυστυχῆς γεννησάσης αὐτοὺς πατρίδος. Ὁ δεύτερος, κατὰ τοὺς ἐξερχομένους ἀπὸ τοῦ Τροφωνίου τὸ ἄντρον, οὔτ' αὐτὸς γελᾷ, οὔτ' ἄλλους γελῶντας ὑποφέρει, καὶ σπουδάζων ν' ἀποφύγῃ τὸ ἴδιον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως γελαστικόν, μεταβάλλεται εἰς θηρίον ἀπὸ ἀνθρώπων. Εἰς ταύτην τὴν τάξιν καταριθμοῦνται πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀπαιδεύτους, ἢ τοὺς κακοπαιδευμένους, οἱ ὑποκριταί, οἱ ψευδόσεμνοι· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἡ πατρίς δὲν ὠφελεῖται ποτέ, καὶ πολλάκις βλάπτεται βλάβας μεγάλας. Ταύτης τῆς τάξεως εἶναι καὶ πολλοὶ τίμιοι μὲν ἀνθρώποι, ἀλλ' εἰς τῶν ὁποίων τὴν πλάσιν ἢ φύσιν δὲν ἐβαλεν οὔτε πολὺ οὔτ' ὀλίγον ἄλας. Διὰ νὰ σαφηνίσω μὲ παράδειγμα τὸ λεγόμενον, οἱ βωμολόχοι ὁμοιάζουσι τοὺς Ἡδονικοὺς ὀνομασθέντας φιλοσόφους, καὶ τοὺς ἐκεῖνων χειροτέρους Κυνικοὺς· οἱ ἀγροικοὶ κλίνουσι ὀλιγώτερον ἢ περισσότερον εἰς τῶν Στωϊκῶν τὴν αἵρεσιν. Μόνος ὁ εὐτράπελος εἶναι μαθητὴς τῆς Σωκρατικῆς φιλοσοφίας, ἥτις ἐπέρασεν εἰς τὸν Πλάτωνα, εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, καὶ ἄλλους ὀλίγους τινὰς φρονίμους ἀνδρας. Διότι μόνος αὐτὸς, μαθητευμένος τὴν ὀρθὴν παιδείαν, ἐξεύρει νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ὁποίαν ἔχει εὐφυῖαν εἰς τὰ ἀστεῖα, καὶ νὰ πατῇ πάντοτε τὴν μέσσην ὁδόν. Μακρυσμένος φυσικὰ ἀπὸ τὴν ἀγέλαστον ἀγροικίαν, προσέχει νὰ μὴ πέσῃ μὴδ' εἰς τὴν καταγέλαστον βωμολοχίαν.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη προσοχὴ εἶναι πρᾶγμα τόσον δυσκολώτερον, ὅσον ἡ μεσότης εἰς τὰς ἀρετάς ὑποδέτεται ὡς γραμμὴ χωρὶς πλάτος, καὶ ὁ πατὼν αὐτὴν παρομοιάζει τὸν σχοινοβάτην. Καθὼς οὗτος, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἑξὶν ἀρκετὴν τῆς ἰσορροπίας, κινδυνεύει νὰ κρημνισθῇ ἀπὸ τὸ εἰς τὸ ὁποῖον χορεύει σχοινίον, παρόμοια καὶ ὁ εὐτράπελος, διὰ νὰ μὴ κυλισθῇ ἀπὸ τὴν μετριότητα τοῦ γελοίου εἰς τῶν βωμολόχων τὴν αἰσχρὰν γελωτοποιίαν, ἔχει πολλῆς γυμνασίας καὶ μεγάλης προσοχῆς χρεῖαν. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν αἰτίαν, διὰ τί εἶναι τόσον σπάνιοι οἱ ἀληθινοὶ ἀστεῖοι, καὶ διὰ τί ἡ γλῶσσα καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν, καὶ εἰς τὴν παρακμὴν αὐτῆς, ἐσύγχυσε πολλὰ καὶ τὰ ἔθρια καὶ τὰ ὀνόματα τῆς Εὐτραπελίας καὶ τῆς Βωμολοχίας.*

Τῶν ὁρίων τούτων ἡ διάκρισις κρίνεται ἀπὸ τὴν παιδείαν. Ὅστις εὐτύχησε νὰ λάβῃ παιδείαν ὀρθὴν, καὶ σκώπτων ἄλλους, καὶ γελῶν εἰς τῶν ἄλλων τὰ σκώμματα, φροντίζει πάντοτε νὰ μὴν ὑπερβαίνειν τὰ ὅρια τοῦ σεμνοῦ καὶ τοῦ πρέποντος· καὶ μεταχειρίζεται τὸν γέλωτα, ὡς πάρεργον, ὄχι ὡς ἔργον· ὡς παιγνίδιον ἀναγκαῖον εἰς ἀνεσιν τῶν βιωτικῶν φροντίδων, ὄχι ὡς καθημερινὴν ἀσχολίαν· ὡς ἄλας, ἐπιτήδειον νὰ ἡδύνῃ

* Ὁ Ἀπόστολος μεταχειρίζεται ἐπὶ κακοῦ τὴν λέξιν Εὐτραπελία εἰς τὸ ἐξῆς ἐδάφιον· Ἐπορεύετο δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μὴδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, (καθὼς πρέπει ἁγίους), καὶ αἰσχρότης, καὶ μαρολογία, ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀήχοντα. Ἐφ. ε. 3, 4.